

Tulevaisuuden tekijät-hankkeen vaikuttavuusarviointi

Maaliskuu 2021
Leader Viisari ry
Petra Sonninen

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Arviointi	2
2.1 Vaikutukset verkostoihin.....	2
2.2 Alueen tulevaisuus	3
2.3 Hankkeen merkitys.....	4
2.4 Hankkeen näkyvyys ja materiaalien ja oppien jakaminen.....	6
2.5 Kysymykset yhteistyötahoille ja nuorille	7
2.5.1 Nuorten palveluiden ostaminen – kysymys yhteistyötahoille	7
2.5.2 Nuorten vaikutus – kysymys nuorille.....	9
2.6 Muuta palautetta hankkeesta	10
3. Johtopäätökset	10

1. Johdanto

Tässä arvioinnissa arvioidaan Tulevaisuuden tekijät-hankkeen vaikuttavuutta ja hankkeen merkitystä toteutusalueellaan. Arvioinnin pohjana toimivat hankeraportit, palautekyselyt ja erityisesti hankkeen arviointia varten toteutetut haastattelut.

Arviointia varten toteutettiin haastatteluita, joissa kysyttiin 15:sta hankkeessa jollain tavalla osallisena olleilta viisi kysymystä hankkeeseen liittyen. Haastattelut toteutettiin helmikuun 2021 aikana puhelimitse ja Teamsin välityksellä. Haastateltavat koostuivat yhteistyökumppaneista ja hankkeeseen osallistuneista nuorista. Haastateltaviksi valittiin henkilöitä, jotka olivat hankkeessa aktiivisesti mukana ja henkilöitä, jotka eivät olleet mukana niin aktiivisesti. Tällä pyrittiin saamaan näkökulmaa siihen, miten hankkeessa aktiivisesti mukana olevat näkevät hankkeen ja millaisena hanke on toisaalta näyttäytynyt hanketta enemmän ulkopuolelta seuranneille. Tästä syystä myös haastatteluissa saatuja vastauksia nostettiin lainauksina tähän analyysiin.

Kysymykset koskivat hankkeen vaikutusta toimijoiden verkostoihin, hankkeen merkitystä, mitä toiveita alueen tulevaisuuden suhteen on, hankkeen näkyvyyttä sekä hankkeen vaikutuksia nuorten tarjoamien palveluiden ostamiseen ja toisaalta hankkeen nuorille tuomia vaikutusmahdollisuuksia.

Arvioinnissa edetään haastattelussa esitettyjen kysymyksien mukaan, mutta analyysissä huomioidaan myös hankeraporteista ja palautekyselyistä saadut tiedot.

2. Arviointi

2.1 Vaikutukset verkostoihin

Ensimmäisenä kysyttiin, onko hankkeessa toimiminen kasvattanut vastaajien verkostoja ja ovatko he hyötynet näistä verkostoista. Vastausten pohjalta hankkeen voidaan katsoa vaikuttaneen vastaajista suurimman osan verkostoihin. Hankkeella kuvattiin olleen iso merkitys verkostoihin, jonka lisäksi hankkeen kuvattiin tuoneen ymmärrystä verkostotoiminnan hyödyistä.

Kyllä on kasvattanut verkostoja ja on tuonut ymmärrystä siitä verkostoissa toimimisen hyödyistä. Oikeastaan niin kuin monellakin lailla tuonut semmoisia henkilöitä ja osaamista tietoisuuteen, mitä ei olisi tiennyt ilman tuota. Hyöty ei ole vielä näkynyt hankkeen aikana, että tavallaan se hankkeessa aikaan saatu yhteistyöverkoston toiminta näkyy sitten moninaisesti ja vasta tulevaisuudessa. Olen löytänyt verkostoista nuoria osajia, jotka olisi jäänyt löytymättä ilman hanketta.

Lisäksi vastauksista tuli esille, että hanke toi mahdollisuuden kasvattaa verkostoja, jos itse tarttui tilaisuuteen.

Hanke on kasvattanut verkostoja, ja on silleen hyödyttänyt, että tietää tilannetta alueella paremmin. Omasta saamattomuudesta johtuen en ole konkreettisesti tehnyt mitään verkostoihin nojaten.

Varmaan tavallaan avannut silmät siitä, mikä kaikki olisi mahdollista. Ei välttämättä konkretisoitunut, että verkostot olisivat kasvaneet, mutta nähnyt sen, että se olisi mahdollista.

Hankkeen myös kuvattiin tuoneen nuoret yrittäjät lähemmäksi omia verkostoja.

Nuoria nykyään tavoittaa hankkeen toimenpiteiden kautta paremmin, nuoret yrittäjät on tullut lähemmäksi omia verkostoja.

2.2 Alueen tulevaisuus

Yksi haastattelussa esitetyistä kysymyksistä koski, mitä haastateltavat toivovat alueensa tulevaisuudelta. Myös hankkeesta aiemmin teetetyissä palautekyselyissä kysyttiin, mitä tarvetta alueella on kehittämisen ja nuorten näkökulmasta. Tarkastelemalla näiden kysymyksien vastauksia yhdessä, voidaan nähdä mitä toiveita, tarpeita ja kehittämiskohtia alueella on nyt ja tulevaisuudessa. Näiden tietojen valossa voidaan pohtia tulevia hankkeita ja toimenpiteitä.

Alueen tulevaisuudelta toivottiin elinvoimaisuutta, mahdollisuuksia elää, opiskella, tehdä töitä ja yrittää maaseudulla sekä kuntien välistä vapaamuotoistakin yhteistyötä ja aktiivista kehittämistä, johon myös nuoret pääsisivät osallistumaan. Alueelle toivottiin myös kansainvälisyyttä ja sen tuomien mahdollisuuksien huomioimista.

Entistä enemmän yhteistyötä. Vaikka kunnat ovatkin suurelta osin erillisiä ja rajat pysyvät, ja on useita kehittämissyhtiöitä ja koulutusorganisaatiota, olisi vapaamuotoista kehittämistä. Nykyiselläänkin tehdään yhteistyötä, mutta vapaamuotoista yhteistyötä lisää. Löytyy varmasti semmoisia ideoita ja innovaatioita ja verkostoja mitä voi hyödyntää enemmän, ja ne ovat itsessään jo arvokkaita.

Toivoisin, että alue kansainvälistyisi enemmän, tulisi enemmän kansainvälistä toimintaa meidän alueelle ja kunnatkin innostuisivat järjestämään kansainvälisiä projekteja. Lisää yhteistyötä nuorisotyön puolelta, olisi semmoisia, niin kuin onkin tullut, että oltaisiin enemmän mukana yhteisessä kehittämistyössä. Toivon että nuoret pysyisivät alueella tai heitä tulisi lisää alueelle. Tuettaisiin nuoria ja nuoria perheitä, että heillä olisi syitä ja töitä palata alueelle. Lisää tukea yrittäjyyteen kunnilta ja hankkeilta.

Ennen kaikkea toivottiin kuitenkin, että nuoret jäisivät alueelle tai muuttaisivat takaisin esimerkiksi opintojen jälkeen.

Elinvoimaisuutta, semmoista hetkeen tarttumista; tarkoitan nyt mahdollisuutta maaseudun potentiaalin hyödyntämiseen, ihan sitten ajateltuna pandemian aiheuttamat seuraukset. Esim. biotalousnäkökulmasta, meillä on resurssit ja luonnonvarat, eli jollain lailla saataisiin sitä yhdistettyä ihmisten mahdollista monipaikkaisuutta ja tartuttua tilaisuuteen. Toivon alueelta yhteistyötä, kuntien välistä ja päättäjien välistä yhteistyötä. Nuoriin panostamista, ihan silläkin että pitää keskittyä siihen pitovoimaan ja nuoret saavat täältä niin hyvät eväät, että vaikka kävisivät muualla niin palaisivat tänne missä on hyvä elää, hengittää ja yrittää.

Tämän lisäksi toivottiin, että nuorille löytyisi koulun ulkopuolista toimintaa, johon liikkumista rajoittava pandemiakaan ei vaikuttaisi.

Toivon, että nuorille tulisi jotain lisää jo ihan lähitulevaisuudessa. Koronan tuoma lappu mielenterveysongelmista konkretisoituu jo nyt esimerkiksi kouluissa ja toivon että nuorille olisi jotain ei yhtään koulumaista toimintaa, vaan jotain semmoista toimintaa, mihin edes korona ei vaikuta. Myös lähialueen positiivinen identiteetti, että tää on hieno paikka, lisääntyisi.

Hankkeessa toteutetut virtuaaliset tapahtumat voisivat jatkossakin olla vastaus tämänkaltaiseen ongelmaan.

Myös yrittäjäyyskasvatuksen ja alueen toimijoiden roolia tulevaisuudessa korostettiin. Pohdintaa herätti se, miten saadaan jatkossakin levitettyä tietoisuutta nuorten osaamisesta ja yrityksistä alueella niin alueen asukkaille kuin päättäjillekin ja miten julkinen sektori ja yritykset saataisiin paremmin huomioimaan nuorten osaaminen ja heidän tarjoamat palvelut. Jälkimmäisen osalta toivottiin, että julkinen sektori ja yritykset sekä nuoret saataisiin törmäytettyä vielä paremmin.

Alueen tulevaisuutta koskevat vastaukset toivat esille tulevaisuuden toiveiden koskettavan erityisesti nuoria ja heidän asemaansa alueella. Tämä antaa lisävakuutusta sille, että Tulevaisuuden tekijät-hankkeen kaltaisia hankkeita tarvitaan jatkossakin vastaamaan alueen ja nuorten tulevaisuuden haasteisiin.

2.3 Hankkeen merkitys

Haastateltavilta kysyttiin mikä merkitys hankkeella on ollut heidän mielestään. Vastaajat näkivät poikkeuksetta hankkeella olleen suuri merkitys nuorten äänen ja potentiaalin esille nostamisessa.

Hankkeen kuvattiin innostaneen ja tuoneen esille, miten monella tavalla asioita, esimerkiksi töitä tai tapahtumia, voidaan tehdä ja toteuttaa.

Minun mielestäni sen merkitys on siinä, että se tekee äärimmäisen tärkeää ruohonjuuritason työtä nuorisossa, nuorissa ihmisissä ja opiskelijoissa. Se on tämmöinen kivijalkahanke ylipäätään siinä, millä tavalla ihmiset ja nuoret ihmiset mieltää tämän alueen jatkossa ja mahdollisesti myös millaisia mielikuvia ja asioita he tästä hankkeesta saavat. Se voi vaikuttaa toivottavasti jatkossa siihen, että he kasvavat ja kehittyvät ja se vaikuttaa jäämiseen ja takaisin tulemiseen.

Päivi on boostannut paljon nuorten työllistymistä ja luonut intoa meille muillekin, jotka ovat sen verkostossa mukana. Innostanut minutkin tässä omassa hankkeessani, kannustanut ostamaan nuorelta yrittäjältä tai yrittäjyyttä mieltävältä nettisivut. Hanke ja Päivi on tuonut esille konkreettisesti jokaisen alueen yrityksiä, ja mitä nuoret voisivat tehdä ja niiden tarpeita. Tulee esille hankkeesta, että tämmöistäkin työtä voi tehdä, kuten järjestää virtuaalisia tapahtumia somessa.

Siis sillä on ollut suuri merkitys monelle nuorelle. Se on työllistänyt ja osallistanut nuoria antanut, mahdollisuuksia vaikuttaa ja tuonut nuoria yhteen. Sen kautta on löydetty esimerkiksi nuorisovaihtoon mukaan nuoria ja nuoret ovat oppineet uusia taitoja. Pääsevät tekemään asioita, joka kasvattaa itseluottamusta, luo uskoa itseensä. Nuoret ovat aktivoituneet ja löytäneet esimerkiksi opiskelupaikan.

Hankkeen kuvattiin myös tuovan näkökulmia alueeseen:

Se luo uusia näkökulmia tähän alueeseen, ei pelkästään omaan paikkakuntaan vaan alueelle nuorille ja nuorille aikuisille. Nuorena olisin semmoista kaivannut itsekkin, että oltaisiin tuotu alueen nykyisiä vahvuuksia ja tulevaisuuden vahvuuksia esille. Hanke tuo siihen näkökulmaa.

Nuoret kuvailivat hankkeen merkityksen olleen ennen kaikkea siinä, että se tarjosi nuorille mahdollisuuden näyttää osaamistaan, mikä puolestaan vahvisti nuorten itseluottamusta ja tunnetta siitä, että he pystyvät tuottamaan ja tarjoamaan palveluitaan.

Iso merkitys, sain työkokemusta ja oli ensimmäisiä varsinaisia keikkoja, jotka sain ihan itse. Hoidin nyt työkeikkoja ensimmäistä kertaa itse Päivin kanssa ja sillä oli suuri merkitys oppimiseen ja mahdollisuus saada työkokemusta. Sai itseluottamusta, että uskalsi verkostoitua ja tarjota omaa työpanostaan; että hei minähän pystyn tähän.

Hanke myös näytti, että myös pienemmiltä paikkakunnilta löytyy nuoria osaajia ja hankkeen kuvattiin tuoneen semmoisen tunteen, että joku todella arvostaa nuoria:

Näyttää ihmisiä ja heidän osaamistaan, lisäsi yleistä ymmärrystä pienien paikkakuntien tekijöistä. Pienemmistä tekijöistä tai isommista tekijöistä; eli vähän niin kuin, että kaikkialta löytyy ihmisiä ja niitä löytyy paljon, monella on myös ajatuksia, mistä ihmisten pitäisi kuulla enemmän.

Mulle se on ollut semmoinen, että itelle on tullut olo, että joku arvostaa nuorten työtä ja itselle tullut paljon varmempi olo. Nuoria halutaan kannustaa yrittämiseen ja autetaan tosi paljon, ettei kukaan jää tyhjän päälle.

2.4 Hankkeen näkyvyys ja materiaalien ja oppien jakaminen

Haastateltavilta kysyttiin myös ovatko he jakaneet hankkeessa tuotettuja materiaaleja tai jakaneet hankkeessa saamiaan oppeja, ja jos ovat niin missä. Tällä kysymyksellä pyrittiin selvittämään kuinka laajalle hankkeen materiaaleja ja oppeja on levitetty, ja millä tavalla ja missä hanke on saanut näkyvyyttä.

Pääasiassa hankkeen materiaaleja oltiin jaettu sosiaalisessa mediassa, erityisesti Facebookissa ja Instagramissa. Materiaaleja oltiin jaettu pääosin yhteistyökumppaneiden organisaatioiden tileiltä. Lisäksi tietoa hankkeesta ja sen tapahtumista oli jaettu muun muassa työpaikan sisällä.

Nuorten vastauksista nousi esille, etteivät he niinkään olleet jakaneet materiaaleja, vaan enemmänkin hankkeessa saamiaan oppejaan.

Oppeja kyllä paljonkin. Materiaalia ei ehkä niin paljoa, mutta oppia kevytyrittäjyydestä. Sitä kautta aloin itekin tekemään laskutusjuttuja, liityin työosuuskuntaan ja vienyt eteenpäin oppia siitä, että tällä tavalla voi tehdä töitä; viestiä siitä, että se on ollut hyvä tapa itselle.

Lisäksi nuoret mainitsivat hyödyntäneensä oppejaan ja hanketta muun muassa koulutöiden tekemisessä.

En ole erikseen tainnut mitään jakaa, mutta osaamista muuten tullut hyödynnettyä ja ylipäätään tämän hankkeen myötä on alkanut tekemään itekin videohommia enemmän. Hankkeen myötä saatuja oppeja on tullut hyödynnettyä.

Materiaaleja en ole jakanut, mutta projektikoordinaattorilta kysyin, kun meillä on koululla semmoinen kansainvälisyysjuttu, että voisinko laittaa videon sinne osana sitä koulujuttua. Itse asiassa kanssa koululla olen yhden opettajan kanssa jutellut, mitä kannattaa tulevan opetussuunnitelman yrittäjyyskasvatus-juttuun laittaa.

Hankkeen näkyvyydestä kysyttiin aiemmin yhteistyötahoille suunnatussa palautekysymyksessä, jonka vastauksista käy ilmi, että hankkeen näkyvyyttä pidettiin hyvänä. Myös hankkeen tiedottamista keuhuttiin niin haastatteluissa kuin palautekyselyssäkin.

Minua on hyvin tiedotettu hankkeesta, mutta mulla ei ole itselläni semmoista kontaktia hankkeeseen. En ole aina ehtinyt osallistua, mutta hanke on meidän organisaation rajapintaa ja meidän roolissa on jatkossa syytä kehittää yrittäjyyskasvatusta ja näitä tullaan Bisnes Landen kanssa jatkossa enemmän käymään läpi. Tämän hankkeen tiedottaminen on ollut tosi mukavaa ja reipasta. Hyvän mielen tiedottamista, tulee kivoja pieniä juttuja tapahtumista ja onnistumista. Se on omiaan luomaan hyvää fiilistä ja yhteisöllisyyttä.

Oikeanlaista tekemistä, oikeanlaisella asenteella. Mahtava hanke! Myös saanut hyvin näkyvyyttä ja hankkeen tuloksista on viestitty; tehnyt ehkä myös hankemaaailmaa nuorten seurassa tutummaksi. Se ei ole mikään helpoin homma.

Lisäksi esimerkiksi loppuraportista selviää, että erityisesti Minun kotikuntani-videot ovat saaneet paljon katselukertoja hankkeen YouTube-kanavalla. Hankkeen voidaan siis katsoa saaneen hyvin näkyvyyttä ainakin omalla toteutusalueellaan. Hankkeen materiaaleja on jaettu laajasti yhteistyökumppaneiden puolesta sosiaalisen median kanavissa. Erityisesti hanke on ollut näkyvillä Facebookissa ja Instagramissa, jotka ovat olleet myös hankkeen pääasialliset viestintäkanavat. Hanke on herättänyt kiinnostusta myös alueensa, eli pohjoisen Keski-Suomen, ulkopuolella.

2.5 Kysymykset yhteistyötahoille ja nuorille

Kyselyssä oli yksi yhteistyötaholle suunnattu kysymys ja yksi nuorille suunnattu kysymys. Omilla kysymyksillä pystyttiin tarkastelemaan hankkeen vaikutuksia eri tahoille.

2.5.1 Nuorten palveluiden ostaminen – kysymys yhteistyötahoille

Yhteistyötahoilta kysyttiin, ovatko he ostaneet tai harkitsevatko he tulevaisuudessa ostavansa palveluita nuorilta ja onko hanke lisännyt tietoisuutta paikallisten nuorten tarjoamista palveluista. Tällä pyrittiin selvittämään hankkeen vaikutusta tietoisuuteen nuorten tarjoamista palveluista.

Vastauksista selvisi, että hanke on lisännyt tietoisuutta nuorten tarjoamista palveluista. Tämän lisäksi usea vastaaja mainitsi ostaneensa palveluita nuorilta ja lähes kaikki vastaajista sanoi, että on valmis hankkimaan nuorilta palveluita tulevaisuudessa. Usea vastaaja totesi myös työorganisaationsa jatkossa pyrkivän hankkimaan palveluita nuorilta. Vastauksissa pohdittiin, että esimerkiksi valo- ja

videokuvaukselle sekä viestintäpalveluille tulee olemaan tulevaisuudessa kysyntää. Lisäksi pari vastaajaa kertoi tilaisuuden tullen välittävänsä nuorien tietoja eteenpäin omille verkostoilleen.

Kyllä olen ostanut ja harkitsen ja saanut tietoa. Pitäisi tehdä työpaja Päivin kanssa, jossa pohditaan tulevaisuuden ammatteja. Se on todella tärkeä näkökulma, että se on tuonut esille tulevaisuuden ammatteja, mitä ei vielä tiedetä. Tätä kautta voidaan vaikuttaa maaltamuuttoon ja sillä voi olla kauaskantoiset vaikutukset. Ei voi tietää, mitä viiden vuoden päästä käy ja jos joku vaikka Päivin innostamana työskentelee maalta kotoa sohvalta.

Kyllä ja kyllä. Tämä on justiinsa se lopputulema mitä uskon tähän hankkeeseen kuuluville tulevan selväksi. Oma ajattelutapa on muuttunut, että jos joku kysyy osaajaa niin ensimmäisenä tulee mieleen, että löytyisikö alueelta nuoria. Kun me annetaan mahdollisuuksia nuorille toteuttaa intohimoa ja osaamista niin annetaan samalla niille yrittämisen edellytyksiä, mitkä sitouttavat niitä jäämään paikkakunnalle työllistämään itseään ja mahdollisesti muitakin. Se on elinvoimatyötä parhaimmillaan. Ei voi tietää vaikuttavuutta, mitä vaikutuksia tulee nuorille, kenelle hanke on antanut mahdollisuuksia. Voi olla, että viiden vuoden päästä tulokset näkyvät ihan eri levelillä. Nuorille tarvitsee kannustajia, jotka rohkaisevat heitä. Yritän tuoda nuoria esille muillekin. Jos joku kysyy, tiedätkö tekijää, niin yritän tuoda sitä näkökulmaa, että jos minulla tai Päivillä olisi antaa joku nimi ja kehottaa muitakin miettimään nuoria tekijöitä.

Kyllä. Nyt, osittain hankkeen toimenpiteidenkin ansiosta, on helpompi tietää nuorten kevytyrittäjäyysjuttuja ja muita, ja nuoretkin tietävät niistä enemmän ja helpompi hyödyntää niitä. Hankkeitaikin suunnitellessa voi miettiä, että miten voi hyödyntää nuorten tarjoamia palveluita. Muuttanut ajattelumaailmaa sillä tavalla, että miettii, ostaisiko palveluita nuorilta.

Erityisesti yhteistyökumppaneille hankkeen merkitys oli juuri nuorten ja heidän osaamisensa esiintuomisessa. Tämän johdosta yhä useampi on halukas tukemaan nuoria yrittäjiä. Lisäksi eräs vastaaja totesi myös, että hän toivoo hankkeen näyttävän myös nuorille, mitä mahdollisuuksia on ja tuomaan omaa osaamistaan rohkeasti esille:

En ole ostanut, mutta on lisännyt tietoisuutta ja toisaalta toivon, että tämä lisää tietoisuutta myös nuorten osalta, että tällainen on mahdollista. Rohkeammin nuoret lähtisivät varsinkin it-taitoja ja digitaalisen tekniikan tuomia mahdollisuuksia hyödyntämään. Kuvittelisin, että tällaisille voisi olla kysyntää jo julkisissa organisaatioissakin.

2.5.2 Nuorten vaikutus – kysymys nuorille

Nuorilta puolestaan kysyttiin kokevatko he päässeensä vaikuttamaan hankkeen myötä enemmän alueensa kehittämiseen ja miten he arvelevat seudun hyötyneen heidän panoksestaan hankkeessa, kuten heidän tuottamistaan videoista tai työpajoista.

Suurin osa nuorista koki päässeensä jollain tavalla vaikuttamaan. Eräs vastaajista kuvasi päässeensä vaikuttamaan sitä kautta, että hänellä oli mahdollisuus kertoa muille nuorille, miten erilaisia tapoja on tehdä töitä:

Kyllä uskon, että on tullut tavallaan sitä kautta, kun olin mukana yhdeksäsluokkalaisille tehdyssä tapahtumassa työpaikoista ja koulutuksista ja vein siinä viestiä, että koulun ohessa voi tehdä tämmöistä ja pelillistämistä ja teknologiaa; että ne ovat osa sitä ympäristöä, jota nuorille infotaan. Tekijöitä ja taitoja on, mutta kukaan ei usko, että semmoista työtä on olemassa; olen vienyt eteenpäin viestiä, että tämmöisiäkin töitä voi olla. On monta tapaa tehdä esimerkiksi vr-juttuja.

Koen, että jollain tavalla olen päässyt vaikuttamaan mutten tiedä mikä todellinen impakti on. Kyllä uskon, että ainakin jonkinlaista näkyvyyttä toiminnalle on tullut ja varmasti lisännyt toivottuja tuloksia alueella, toivoisin ainakin itse näin ja se selviää pitkällä aikavälillä. Ei sillä ainakaan negatiivisia vaikutuksia varmaan ole ollut.

Eräs nuorista myös uskoi osallistumisensa nostaneen ainakin omaa aluettaan näkyvämmäksi useammalle ihmiselle.

Vaikuttamismahdollisuudet tulivat nuorille erityisesti sitä kautta, kun he pääsivät jakamaan oppejaan ja viestiä esimerkiksi työn monimuotoisuudesta muille nuorille. Jos pohditaan tätä alueen ja sen kehittämisen näkökulmasta, nuoret ovat voineet viestiä muille nuorille maaseudun ja työn yhdistämisen mahdollisuuksista, ja toisaalta tätä viestiä voidaan viedä nuorilta myös esimerkiksi alueen kuntapäätäjien suuntaan.

Tämä on se hankkeen merkitys nuorille, mikä nousi esille jo aiemmista vastauksista ja palautekyselyistä; nuoret saivat oppeja ja toisaalta mahdollisuuksia, mistä he pääsivät kertomaan eteenpäin. Jos tarkastellaan myös hankkeen aiempien palautekyselyiden tuloksia, voidaan nähdä hankkeella olleen nuorten mukaan konkreettista hyötyä heille. Nuoret kuvailevat saaneensa hankkeesta tietoa, näkyvyyttä ja työmahdollisuuksia.

Nuorten mahdollisuuksista kehittämiseen on nostettava esille lisäksi se, että hankkeessa on otettu nuoria aktiivisesti mukaan kehittämistoimintaan ja kertomaan esimerkiksi kuntapäätäjille ideoistaan.

Hankeraporteista selviää, että nuorille ja päättäjille on järjestetty tapahtumia, joissa on voitu pohtia alueen kehittämistä. Hanke on siis tarjonnut konkreettisesti nuorille mahdollisuuksia päästä kertomaan ehdotuksiaan alueen kehittämisen suhteen.

Hankkeella on ollut myös vaikutuksia nuorten lisäksi myös alueen muihin ihmisiin. Useat vastaajista kertoivat saaneensa hankkeesta näkökulmaa, tietoisuutta nuorten osaamisesta ja palveluista ja lisäksi pari vastaajaa kuvasi hankkeen vaikuttaneen siihen, kuinka he asennoituvat jatkossa; jos nuoriltakin voi ostaa palveluita, miksi ei ostaisi. Alueen kehittämisen suhteen tämä voi vaikuttaa alueeseen ja sen elinvoimaisuuteen merkittävästi, jos nuoria yrittäjiä tuetaan. Se mahdollistaa nuorien jäämisen alueelle ja työpaikkojen luomisen.

2.6 Muuta palautetta hankkeesta

Lopuksi haastateltavat saivat antaa vielä muuta palautetta hankkeesta. Kaikki palautteesta oli positiivista. Myös hankkeen vetäjää kiiteltiin poikkeuksetta hänen tavastaan vetää hanketta ja innostaa muita ihmisiä. Hanketta pidettiin tärkeänä ja ”hyvän mielen” hankkeena.

Tuo hanke on kauhean virkistävä nuorten lisäksi myös aikuisväestölle, on ollut kiva, kun hankkeen myötä profiloituu se paikkakuntakohtainen tietous siitä, mitä kaikkea on. Jos on luonut jo mielikuvan millainen maaseutu ja sen nuoret ovat, niin voinut näyttää miten moninainen se oikeasti on. Se on ollut todella tärkeää.

Hyvä hanke ja hyödyllinen minulle, nostanut itseluottamusta. Päivi ja hanke on tuonut paljon, videot ja kaikki on ollut monelle iso juttu ja tuonut mahdollisuuksia. Useat hankkeet ovat semmoisia, että mietitään mitä tehdään ja ohjaaja ei tiedä miten tekisi. Päivillä on ideat ja toiminut fiksusti; käytännöllinen hanke, tuo esille mihin myös muut pystyvät. Päivin kanssa työskennellessä tulee myös usko itseensä, että pystyy asioihin.

Minusta se oli semmoinen tärkeä hanke ja hyvän mielen hanke sillä tavalla. Hyvin paljon siitä, voisin kuvitella, liittyy ihmiseen, joka hanketta veti; Päivin tapaan kertoa asioista, tiedottaa asioista ja esiintyä. Näkisin että siinä oli projektipäällikkö paikallaan tämmöisessä hankkeessa. Assosioituu paljon hänen reippauteen ja iloisuuteen. Hyvä projektipäällikkö tuli tähän hankkeeseen.

3. Johtopäätökset

Tulevaisuuden tekijät-hankkeen tavoitteesta on todettu seuraavaa: *hankkeen päätavoitteena on edistää nuorten osallistumista **alueen tavoitteelliseen** kehittämistoimintaan. Tarkoitus on vahvistaa*

nuorten osallisuutta, positiivista kotiseutukuvaa ja tuoda heidän näkemyksensä ja osaamisensa mukaan entistä paremmin tulevaisuuden maaseudun kehittämiseen.

Hankkeen tuloksena syntyy toimintamalli, olosuhteet ja verkostot, jonka puitteissa nuoret voivat vielä eteenpäin omia kehittämisprojekteja myös hankkeen jälkeen.

Keskeistä on nuorten aikuisten omat ajatukset, ideat ja toiveet, joita työstedetään konkreettisiksi teoiksi.

Kun tarkastellaan edellä esiteltyjä hankkeen tavoitteita ja tässä arvioinnissa haastatteluista, palautekyselyistä ja raporteista esille nousseita asioita, voidaan todeta hankkeen onnistuneen tavoitteissaan. Nuoret ovat kokeneet päässeensä osalliseksi ja vaikuttamaan. Tämän lisäksi alueella on lisääntynyt halukkuus tukea nuorten yrittäjyyttä ostamalla heidän palveluitaan. Tämä edistää konkreettisesti nuorten osaamisen esilletuomista. Yksi hankkeen näkyvimmistä positiivista kotiseutukuvaa edistävästä toimista oli hankkeessa toteutettu Minun kotikuntani-videosarja, joka keräsi paljon katselukertoja ja positiivista palautetta. Videot myös konkreettisesti toivat esille alueen nuoria ja heidän kotiseutukuvaansa.

Hankkeen merkityksen kuvattiin olevan siinä, miten se toi nuoria esille, nosti tietoisuuteen heidän potentiaalinsa ja toisaalta toi itseluottamusta ja uskoa nuorille toimintaansa kohtaan. Hanke on tarjonnut nuorille konkreettisia mahdollisuuksia ja mahdollistanut esimerkiksi ensimmäisten omien työkeikkojen vetämisen. Hanke on tuonut näkökulmia alueeseen ja rakentanut kuvaa maaseudun mahdollisuuksista esimerkiksi tapahtumilla ja opeilla siitä, miten monella tavalla työt voidaan nykyään tehdä ja järjestää.

Hankeesta syntyi esimerkiksi Bisnes Academy-verkosto, jonka tavoitteena on auttaa nuoria yrittäjyydessä. Lisäksi Tulevaisuuden tekijät-hankkeen jälkeen käynnistyi Bisnes Lande-hanke, jonka tavoitteena on edelleen lisätä nuorten yrittäjyyttä. Hanke on onnistunut luomaan hyvän pohjaverkoston tuleville hankkeille ja verkostoja hankkeessa mukana olleille tahoille, joista he voivat hyötyä jatkossa.

Hankkeen toteutusalueelta toivotaan jatkossakin elinvoimaisuutta ja sitä, että nuoret pysyisivät tai palaisivat alueelle. Hankkeen toimenpiteet vastasivat hyvin näihin haasteisiin. Jatkoa ajatellen samankaltaisille hankkeille ja toimenpiteille on kysyntää myös jatkossakin.